

ŞİZOFRENİ HASTALARINDA İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA İÇGÖRÜ & TEDAVİYE UYUMLA İLİŞKİSİ

Amaç: Birçok toplumda damgalama ilk olarak akıl hastalarına karşı geliştirilmiştir ve en çok damgalanan kişiler şizofreni hastalarıdır. Toplum tarafından damgalanan hastalar, yaşadıkları bu damgalamayı içselleştirirler (Byrne, 2000). Bu damgalanma hastaların değersizlik duygusu, düşük benlik saygısı, utanç toplumsal ve mesleki işlevsizlik ve sosyal geri çekilme yaşamalarına neden olur. Bunlara ek olarak damgalanma, hastaların psikiyatrik ve psiko sosyal tedaviye yönelimini ve tedaviye sürdürümünü olumsuz yönde etkiler (Freudenreich ve ark, 2004). Bu çalışmada, şizofreni hastalarının içselleştirilmiş damgalanma düzeylerinin incelenmesi ve içselleştirilmiş damgalanma ile tedaviye uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Şizofreni ve Diğer Psikotik Bozukluklar Polikliniğine başvuran ve DSM-IV tanı ölçütlerine göre şizofreni tanısı konulmuş 46 şizofreni hastası çalışmaya alınmıştır. Hastalara Pozitif Negatif Sendrom Ölçeği (PANSS), Ruhsal Hastalıklarda İçselleştirilmiş Damgalanma Ölçeği (RHİDÖ), İçgörünün Üç Bileşenini Değerlendirme Formu ve İlaç Uyum Ölçeği (İÜÖ) uygulanmıştır. İstatistiksel Analizler SPSS 16 sürümü ile yapılmıştır.

Bulgular: Yapılan Pearson Korelasyon analizlerinin sonuçlarına göre; RHİDÖ toplam puanı ve İÜÖ toplam puanları arasında ilişki bulunmamıştır. RHİDÖ toplam puanı, PANSS toplam puanı ve ölçeğin alt altçekleri olan pozitif belirtiler ve genel psikopatoloji alt ölçekleri toplam puanı ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. İÜÖ ise içgörü ile ilişkili olarak saptanmıştır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, daha önce intihar girişimi olan hastaların RHİDÖ toplam puanları daha yüksek bulunmuştur. Buna ek olarak tedavisiz geçen süre ile RHİDÖ toplam puanı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Yorum: Şizofreni hastalarının yaşadıkları içselleştirilmiş damgalanma şizofreniye özgü belirtilerle ve özellikle de depresyon, anksiyete gibi psikopatolojik belirtilerle ilişkilidir. İntihar girişimi olan hastaların damgalanmayı daha çok içselleştirmeleri de bu durum ile bağlantılıdır. (Ritsher ve ark, 2003). Ayrıca tedavisiz geçen süre, hastaların iyileşme süreçlerini olumsuz etkilediği ve bu nedenle hastaların hissettikleri damgalanmanın şiddetlendiği düşünülebilir. Şizofreni hastalarının iyileşmeleri için büyük önem taşıyan tedaviye uyumda ise içgörü eksikliği olumsuz rol oynamaktadır (Baier, 2010). Bu bulguların ışığında, içgörüyü arttırmaya yönelik müdahaleler hastaların tedaviye uyumunu arttırabilir. Ayrıca, psikopatolojik belirtilerinin tedavisine önem verilmesi hastaların yaşadıkları içselleştirilmiş damgalanmayı azaltmada yararlı olabilir.

Kaynakça

Baier, M. (2010) *Insight in Schizophrenia: A Review*. *Current Psychiatry Reports*, 12,356–361.

Byrne, P. (2001), *Psychiatric stigma*. *The British Journal of Psychiatry*, 178, 281-284.

Freudenreich, O., Cather, C., Evins, A.E., Henderson, D.C. & Goff, D.C. (2004). *Attitudes of schizophrenia outpatients towards psychiatric medications: relationship to clinical variables and insight*. *Journal of Clinical Psychiatry*, 65, 1372–1376.

Ritsher, J.B., Otilingam, P.G. & Grajales, M. (2003), Internalized stigma of mental illness: psychometric properties of a new measure. Psychiatry Research, 121, 31 –49